

Andelko ZORKOVIĆ

KUNOVEČKA BUNA 1903.

POVIJESNO-PUČKI IGROKAZ U JEDNOM ČINU I TRI SLIKE
Napisano 1953., dopunjeno 1993.

Stihove za 90-tu obljetnicu napisao JOSIP GOLUBIĆ
Godine obilježavanja: 1928., 1953., 1973., 2003.

LICA: Ljetopisac, I. dječak, II. dječak, III. dječak, IV. dječak, I. djevojčica, II. djevojčica, III. djevojčica, Bubnjar, Antun Tonč Balaško, Jakob Gregurina, Josip Joška Gregurina, Martin Balaško, Izidor Žiga Hanžek, Mijo Miška Bebek, Stjepan Štef Prlog, Oružnički satnik Mizler, Poručnik, Stražmeštar Drakulić, Oružnik I., Oružnik II., Oružnik III., Vojnik I., Vojnik II., Vojnik III., Vojnik IV., Jaga Hegedušić, Grupa od 10 do 12 seljaka (jedan od njih Marko Balaško) pjevači zbora, Grupa od 10 do 12 seljanki - pjevačice zbora, Marko Balaško (pjevač iz zbora)

KUNOVEČKA BUNA 1903.

Povijesno pučki igrokaz u jednom činu i tri slike. Igrokaz je napisao u spomen 50. i 90. godišnjice "Kunovečke bune", nekadašnji učitelj u Kunovcu ANĐELKO ZORKOVIĆ. Za 90. godišnjicu stihove je napisao JOSIP GOLUBIĆ, stihotvorac iz Kunovca. Radnja se odvija u podravskom selu Kunovec, nedaleko od Koprivnice, na prostoru ispred trgovine i krčme Krajcer i crkve, sadašnja ulica Matije Cupca.

LICA:

LJETOPISAC- Dedek Štef, bistar seljak, načitan, koji zapisuje sva događanja u selu i okolici. Star oko 60 godina, prosjed s dugačkim sijedim brkovima i sijedom kosom. Obučen u ivanečku nošnju. Preko ramena nosi pastirsku kožnu torbu.

Rekviziti: Pastirska kožna torba, deblja knjiga, bilježnica i olovka.

I. DJEČAK, II., III. IV. - Dječaci između 10 i 14 godina, obučeni u ivanečku nošnju

Rekviziti: štapovi i pločica za igru "pajceka".

I. DJEVOJČICA, II., III. - Djevojčice u dobi između 10 i 14 godina, obučene u ivanečku nošnju
BUBNJAR- Čovjek srednjeg rasta, star oko 40 godina, malo debeljuškast, crvena obraza s dugim riđim brkovima. Kosa riđa, dosta neuredna. Obučen u građansko odijelo, dosta neuredno. Na glavi nosi masni izgužvani šešir.

ANTUN- TONČ BALAŠKO - Jak, čvrst seljak, star oko 50 godina. Tamne kose, kratkih debelih brkova, obučen u ivanečku nošnju.

JAKOB GREGURINA - Srednjeg rasta, star 34 godine, obučen u građansko odijelo.

JOSIP-JOŠKA GREGURINA - Srednjeg rasta, star 67 godina, sijede prorijeđene kose i dugih sijedih brkova. Obučen u ivanečku nošnju.

MARTIN BALAŠKO - Visok, star 38 godina, nosi kratke crne brkove. Obučen u iznošeno građansko odijelo.

IZIDOR- ŽIGA HANŽEK - Srednjeg rasta, star 26 godina, obučen u građansko odijelo.

MIJO- MIŠKA BEBEK - Visok, jak muškarac, star 40 godina, nosi kratke crne brkove. Obučen u ivanečku nošnju.

STJEPAN- ŠTEF PRLOG - Mali sitni muškarac, star oko 40 godina. Obučen u građansko odijelo.

ORUŽNIČKI SATNIK MIZLER - Jak, visokog rasta, star oko 40-45 godina. Nosi oružničku uniformu, čizme i sablju. Ima kratke uređene crne brkove.

PORUČNIK: Mlađi časnik, star oko 30 godina. Nosi časničku uniformu, sablju i čizme.

STRAŽMEŠTAR DRAKULIĆ - Dočasnik, srednjeg rasta, star oko 40 godina, nosi duge crne brkove, mrkog pogleda. Nosi uniformu žandarskog stražmeštra.

ORUŽNIK I., II., III. - Oružnici stari između 25-30 godina, obučeni u oružničku uniformu.

VOJNIK I., II., III., IV. - Vojnici stari između 22-25 godina, obučeni u vojničku uniformu tadašnje vojske.

JAGA HEGEDUŠIĆ - Seljanka, stara oko 45 godina, obučena u ivanečku nošnju.

GRUPA OD 10-12 SELJAKA - Različite starosne dobi od 20-60 godina. Članovi pjevačkog zbora.

GRUPA SELJANKI - Različite starosne dobi - pjevački zbor. Sedam žena su obučene u crne seljačke haljine a ostale u ivanečku nošnju.

I. SLIKA

BUBNJAR: Polako dolazi na pozornicu, u ruci nosi smotane plakate i čekić. Kradomice gleda i prisluškuje. Traži mjesto gdje će zabiti plakat /

! Tu ga bum / pokazuje na ogradu koja je okrenuta prema publici /

Tu nema nikoga, baš ga bum tu. Nek čitaju, kaj budu znali kaj ih čeka. Neju više prepovedali kaj hoćeju. Reda mora biti, nek znaju, da je poštovani presvetli ban "bog" na toj zemlji. / zabija plakat, prestrašeno se okreće / Tak, idem dale. Idem do Krajcerovog štacuna, tam si dojdeju, pa nek čitaju. / odlazi /

LJETOPISAC: / polako dolazi sa suprotne strane klupe i ograde. Ide pak stane i razmišlja /

Joj kak sem truden, bum si tu malo počinul i nekaj zapisal kaj sem fčera prečital v novinami /sjedne/

Je, bu te vidli, sega se bo dogodilo. Se po sud se selaki bune, v sakem gradu i drugo pučanstvo se buni proti bana Hedervarya.

/ zapisuje- kratka stanka- gleda prema publici i nekoliko puta se nasmije pa reče /

Kak sem se nasmejal, dok sem čul kak su bubnjara naterali gda je htel obesiti mađarsku zastavu na crkveni toranja. Tonč Balaškov mu je zakričal, neš tu vesil mađarsku zastavu, a zvonar Miška mu nije htel dati ključe od cirkve. Rekel mu je "tu bu visela naša hrvatska zastava, z njom bu veter mahal, a ne z mađarskom.

Jaga Hegedušičeva je zela s plota kolca i bežala je za njim da ga vudri, al je tak opala kaj su ji se se kikle digle v zrak. Znete kak je to zgledalo. I to sem zapisal.

/ Sjedi na klupi ispred kuće, piše u veću bilježnicu i povremeno huče u šiljak olovke - nakon male stanke čuje se žamor, smijeh i razgovor grupe dječaka koji dolaze s desne strane pozornice. /

I. DJEČAK: Dečki, idemo se igrati "pajceka".

SVI: Idemo! , idemo!

II. DJEČAK: a bum napravil jamicu.

/ U tom trenutku ugledaju dedeka Ljetopisca i ušute se, te ga pozdrave./

SVI: Hvaljen Isus!

LJETOPISAC: Hvaljen Isus!/ Nastavlja pisati./

DJEČACI: / Započnu se igrati, veselo skaču i štapovima udaraju komadić drvene pločice./

II.DJEČAK: / Prestao se igrati i uputio se Ljetopiscu./

Faljen Isus dedek! Kaj to pišete? Za vas ljudi vele da navek pišete, da se zapisujete kaj se de dogodi. Još veliju da se fejest dogo događa.

LJETOPISAC: / Digne glavu i odzdravlja./

Bog daj sinek! Bog daj! Je, pišem ti pišem i treba se zapisati. Viš kakva su vremena.

DJEČACI: /Prekidaju igru i dolaze do Ljetopisca./

II. DJEČAK: I moj japa su rekli kak vi zapisujete sako leto, kaj se de dogodi. Pišete kak su gospon Hedervary hudi? Stric Tonč Balaško navek veli, da se seljaki moraju složiti i pobuniti protiv mađarske gospode. Rekel je, da se bo krv prolevala za slobodu.

LJETOPISAC: Joj, sinek istina ti je to istina. Ništ v novinama nemreš prečiteti, pak ti ja se zapišem, kaj budu zutra mladi naraštaji znali kak je bilo negda. Vidite deca, ovo kaj ja zapišujem i ono kaj naš puk poveda, to vam je prava istina. Nigdar najte verovati tuđinu.

DJEVOJČICE: /U razgovoru i smijehu dolaze na pozornicu./ Kad su ugledale Ljetopisca i dječake, prilaze k njima i pozdravljaju./

Faljen Isus!

LJETOPISAC: Bog daj! Bog daj! /Nastavlja zapisivati- huće u olovku i zapisuje./

I.DJEVOJČICA: Dečki, pustite mojeg dedeka naj pišu. Oni vam imaju tak pono toga napisanoga i rekel je, da bu to se meni ostavil, nek to ja čuvlem.

III.DJEČAK: Naša babica mi navek veli: "Martin, Martin, moraš se vučiti, kaj buš tak pameten kak naš sosed Štef. Bi štel biti tak pameten?! Kak ste vi dedek. Vi se znate. Navek vas vidim da čitate i nekaj pišete. Babica mi je rekla da vi pišete pesme.

I.DJEVOJČICA. Dedek, dajte im prečitajte onu koju ste snočka napisali.

SVI: Dajte, dajte nam prečitajte.

IV.DJEČAK: Mi vas tak rada poslušamo.

SVI: Prečitajte nam, prečitajte! /Svi posjedaju na zemlju okolo njega. Ispred njega ostavljaju mjesto za prolaz./

LJETOPISAC: Ak baš očete, onda vam bom prečital.

II.DJEVOJČICA: A kak se zove pesma?

LJETOPISAC: /Okreće stranice bilježnice./

Pesma se zove "SPOVED" / Digne se s klupe i istupi nekoliko koraka naprijed prema sredini pozornice- kratka stanka- pogleda u nebo./

Oče naš koji jesi na nebesima,

Ti što kletvu našu znadeš,

Ti što snove naše čitaš,

Oprosti nam grijeha naše.

Koliko znoja, koliko krvi

proliti moramo,

da kletva naša prestane.

Kolilo korova, koliko trnja

sasiječi moramo,

da gladna usta nahranimo?

Znamo, da pokoru vršiti moramo,

znamo, da križ svoj
strpljivo nositi moramo.
Znamo, da djecu svoju
hrvatskom jeziku učiti moramo,
jer čisti pred vas doći moramo.

Ali kralju naš Nebeski,
pokora ova, što je sada imamo,
nije od Vas dana,
već vladara zemaljskoga,
koji sebe s kraljem nazvaše.
Zakoni ovi nisu naši,
već mađarona,
koji sebe hrvatskim banom prozvaše.

/Pogleda u nebo./

Oče naš, koji jesi na nebesima,
oprosti nam grijeha naše
i daj nam snage,
da srušimo zakone đavolje,
što našima prkose.
Protiv zakona ovih
ustati moramo,
jer pisan bijaše
Sotonskom rukom.

I.DJEVOJČICA: Ste čuli, kak je moj dedek lepu pesmu napisal? I moj japa so rekli kak je lepa i da je v nji se povedal, kak je hrvatskom narodu žmefko živeti.

SVI: /Dižu se i prilaze Ljetopiscu, koji se nalazi na lijevoj strani pozornice i stanu okolo njega./

III.DJEVOJČICA: Moja mama mi je rekla, kak tvoj dedek piše pesme, da su istinite, da je se istina kaj piše.

II.DJEVOJČICA: Gospon trgovec veli, da dedek Štef pono petroleja potroši. On mu ga rad proda, al veli da bi mu bilo bole da spi, neg da zapišuje kaj se se v selu i okolici zgodi.

I.DJEČAK: Dedek, a kakvo to knigu imate? /pokazuje na knjigu, koja je odložena na klupi- deblja knjiga umotana u stare novine, koje su malo poderane./

Kaj v nje piše?

LJETOPISAC: V te knigi piše kak su došli Hrvati v ove kraje. Tu piše kak su Hrvati krunili svojega krala. A kaj vi deca znate, o našem prvemu hrvatskom kralu?

III.DJEČAK: Ne, to se mi v školi vučimo. Mi se samo vučimo o carima v Austro-Ugarskoj. Znate, ono kaj se vučimo, ništ ne razmemo, niti nas ne zanima, dok naši roditelji veliju, da to neje istina. Gospon učitel nam je rekel, da bi se trebali vučiti mađarski.

IV.DJEČAK: A za kaj bi se vučili mađarski? Zato kaj bi tam vojsku služili? Teček Gregorina je rekel, da nam ne treba mađarski. To neje lepi jezik. I ja tak velim, to mi je kak ciganjski.

II.DJEVOJČICA: Još je rekel, da više nebomo smeli govoriti po kunovečki.

III. DJEVOJČICA: Zakaj nebi smeli govoriti po kunovečki? Pa to je tek lepi jezik, si se razmemo. Znamo popevati i igrati se znamo. Pa kaj nam onda treba te mađarski?

LJETOPISAC: Ne, nebutete se vučili mađarski. Naši ljudi bodo sterali Mađare. Isto tak kak je naš hrvatski ban Josip Jelačić poteral mađarsku vojsku. Tak bodo i naši ljudi sterali tog bana Hedervarya. Mi Hrvati smo hrabri ljudi i očemo meti svoju domovinu, svoju slobodu i blagostanje. V saki hiži i v sem školami se vo govoril naš hrvatski jezik. V cirkvi se bomo molili i popevali na hrvatskom jeziku.

II. DJEVOJČICA: Dedek Štef! Znete kaj je rekel naš dedek, da je čul na pijacu v Koprivnici, kak su ljudi govorili: "Ban Khuen Hedervary se pokvari", tak su govorili, i još su govorili: "Dole ban!"

III. DJEČAK: Čul sem, kak so v goricama pripovedali sosed Tonč Balaško i Miška Bebek, kak bo Mađarska krepala. Da se nebodo dli prodati. Rekel je, da se bodo morali pobuniti. / Čuje se razgovor seljaka, koji dolaze./

IV. DJEČAK: dečki, idemo na pašu, već je kesno. Idemo, tam se bomo igrali pajceka.

III. DJEVOJČICA: Idemo i mi dekle. Zbogom dedek, pak se zapišite.

DJEVOJČICE I DJEČACI: / Odlaze i pozdravljaju./ Zbogom dedek! Zbogom!

II. S L I K A

LJETOPISAC: Zbogom deca, zbogom! / Sjeda na klupu i počne pisati./

TONČ BALAŠKO: / Razgovaraju i dolaze- preko ramena nose pastirske

JOŽA GREGURINA: torbe, iz torbe se vide boce s vinom,

ŽIGA HANŽEK: jedan nosi malu sjekiru- balticu.

TONČ BALAŠKO: Žiga, kaj nesi kupil onu telicu? Mislim, da si ju mogel kupiti. Am bi ti on Jembrovčan pustil koju krunu. Bole da si ju ti kupil, a ne kaj si ju dal onomu mešetaru, onomu mađaronu, koji ju bo otpelal v Mađarsku.

ŽIGA HANŽEK: /Pali cigaretu i okreće se prema Ljetopiscu/ Bog daj sosed Štef!

LJETOPISAC: Bog, Bog dečki! /dalje nastavlja pisati /

ŽIGA HANŽEK: Znam da je bila lepa, al kad sam si premislil, da moram platiti štribru, koju nesem platil, a ve imam peneze, onda mi je ole da platim štribru nek da mi žandari zemu telicu i peneze. Bom već kupil telicu. Treba čekati bolša vremena. Za Božić su mi otpelali "belču". Imala je prek 180 kil, pa sem ostal bez kolin. Nesem mel peneze da platim tu prokletu štribru i urbar.

JOŠKA GREGURINA: Je, moži, ovo kaj dela taj Hedervary, to se više nemre zdržati. Pa, glečte samo kolki urbar imamo: moraš dati kosca, žetelca, kopača, foringaša i težaka. Moraš dati za "štolarinu": za krst tri groša, za sprevod pet groša, za navještaj v cirkvi prije nek se dekla i dečko oženi jen groš, za venčanje tri groša, pintu vina i dobru korpu mesa i kolač. Za pohod bolesniku jen groš i za sprevod tri groša.

TONČ BALAŠKO: Je, to ni se. Ima tomu još čuda kaj moramo dati. De ti je cestarina, maltarina i mostarina. Kam godek ideš, se moraš platiti.

LJETOPISAC: / digno se s klupe i prilazi/ Moži, moži, pa vi ne znate se kulko i kam penezi idu. Poslušajte malo! Od sake forinte, kaj platiš poreza, ili kaj kupiš duhana, ili pak biljega, ili ti marku za pismo, ili za kartu na zelenici moraš dati v Peštu. Od sake forinte ide 56 novčićov v Ugarsku, a samo 44 novčića ostane v Hrvatskoj i z tem penezima raspoláže ban, koji neje Hrvat. Tak vam je naredila peštanska vlada i Sabor, a mi moramo samo plaćati i trpeti. / povlači se u stranu i pažljivo sluša. Nakon kratkog vremena odlazi./

BUBNJAR: /čuje se bubanj- bubnjar poziva mještane na okup, više/

Narode, narode, denes proglašavam/ /ponavlja nekoliko puta dok se ne sakupe ljudi/ udara po

bubnju- narod se sakuplja, dolaze sa svih strana djeca, žene i muškarci - neki stoje bliže, a neki dalje. Bubnjar zauzima položaj u sredini i na dnu pozornice, okrenut prema publici. U ovom trenutku postaje središnja ličnost. Dok se ljudi sakupe i umire, on si frče brkove./

JAKOB GREGURINA: Kaj bu ve oglasil? Kaj mu ni bilo dost da smo ga naterali, kaj mu nismo dali zabiti plakate? Ve već nemre zabijati pa oglašavle.

BUBNJAR: /oštro i glasno/

Mir, mir- tišina! Narode, čujte i počujte!

PROGLAS

Ovime se znanja i strogoga ravnanja radi općinstvu i stanovništvu upravnoga kotara ludbreškog proglašuje sljedeća

NAREDBA

BANA KRALJEVINA Hrvatske, Slavonije i Dalmacije od 23. lipnja 1903. broj 3588 Prs. kojom se u opsegu upravnoga kotara ludbreškog županije varaždinske određuje

PRIEKI SUD

“ Obnašao sam temeljem §§ 370. 371. kz. P. dogovorno sa predsjednikom kr. stola sedmorice odrediti prieki su na zločinstvo bune, umorstva, razbojstva, paleža i javnog nasilja zlobnom oštetom tuđeg vlasništva (§ 85 k.z.9 u području kotara ludbreškog županije varaždinske.

Za bana:

Krajcsovic, v.r.

Ob ovoj naredbi obavješćuje se obćinstvo i stanovništvo upravnoga kotara ludbreškog sa najstrožijim zalogom, da se svatko imade kloniti buntovnoga zgrtanja, svakoga poticanja na nj i svakog dioničtva u tom te da se svatko imade bezuvjetno pokoriti poglavarstvenim naredbama, buduć da će svaki, koji po proglasu ove naredbe sakrivi koje od gore spomenutih zločinstava radi kojih je prieki sud proglašen po strogosti priekoga suda biti kažnjen smrću.

Kralj, kotarska oblast.

U Ludbregu, dne 24. lipnja 1903.

*Kr. žup. tajnik kao upravitelj kotarske oblasti:
Kenfelj, v.r.*

SVI: /nastaje uznemirenost- negodovanja/

Uaaaaaaa! Dole ban! Dole mađaroni! Dole mađarske svinje!- Doleeeeeeeee, doleeeeeeee!

JAGA HEGEDUŠIĆ: / podiže ruku i uputi se prema bubnjaru- želi ga udariti/ Moži! Naterajte ga, naterajte toga mađarskoga slugu! Dole ban!

BUBNJAR: /bježi s pozornice/

SVI: / međusobno se razgovaraju i spontano negoduju- kraća stanka/

TONČ BALAŠKO. Ljudi, dosta je bilo! Čekajte, moramo se dogovoriti kaj treba delati. Moramo biti

složni i si moramo biti kak jeden.

ŠTEF PRLOG: /dolazi i znatiželjno upita /

Kaj je ljudi? Kaj se dogodilo?

JAKOB GREGURINA: Kaj nesi bil tu? Bi čul kakje ban obznanil preki sud. Bil je tu bubnjar i obznanil ga je.

ŠTEF PRLOG: Pa ve sem ga videl, da zabija plakata na Krajcerovu hižu.

MIŠKA BEBEK: Da mu sto gromova, kaj mu ne dost? Ovih smo ga dana sterali gda je štel obesiti mađarsku zastavu na toren cirkve. Denes nam obznanjuje preki sud, kaj ne toga već dosti? Ljudi, poglećte, kaj z nas dela ta mađarska vlada.

MARTIN BALAŠKO: Idem ja do Krajcerove hiže, pak bum strgal toga plakata. Nebudu te vladali našim narodom. I te Krajcer drži z njimi. Treba mu glajže razbiti. Idem, ja bum to vredil. /odlazi/

TONČ BALAŠKO. Ljudi, ote dimo! Deca, vi ote na pašu, a mi moži se moramo dogovoriti kaj bumo napravili. /razilaze se- na pozornici ostaju: Tonč Balaško, Jakob Gregurina, Žiga Hanžek, Štef Prlog i Miška Bebek/

JAKOB GREGURINA: Ste čuli, kaj se događa po Hrvatskoj? Oču nas se pomađariti, se nam oču zeti. No Štef, reči jim kaj si čul v Zagrebu.

ŠTEF PRLOG: Fčera sem došel z Zagreba. Tam sem čul da se po sod po celi Hrvatski ljudi bune, pa si mislim, zakaj se i mi Kunovčani ne bi pobunili, nek znaju da smo nezadovoljni.

MIŠKA BEBEK: A je, čuli smo toga pono. Ne moraš iti v Zagreb da čuješ kaj se događa. V Đelekovcu, Drnju i Peterancu su se dogodili izgredi. Tam so pocali na železničkog stražara. Na prugi Bjelovar- Virovitica iz Pitomače su selaki zrušili i strgali oko 200 metri brzovjavne žice. Na varaždinskoj kolodvorskoj stanici so razbili glajže, a ovdašnjem glavaru stanice so poslali kartu, dopisnicu na koji mu prete, da bodo stanico digli v zrak ako ne odstrani mađarske natpise.

ŽIGA HANŽEK: Imaš toga se posod. Ste čuli kaj se još v Varaždinu dogodilo? Tam se skupilo prek 600 ljudi. Bila je meša za poginule, koji su stradali v pobunama ovih zadnjih let. Zišli su se obrtniki, trgovci, šegrti i ostala mladež i posle meše su tri put zakričali: "Slava im!", a posle su otpopevali "Lepa naša domovina". Složili so se v povorku i popevali so hrvatske pesme. Došla je policija i vojništvo pak ih je rasterala.

Ljudi!- najte se ništ bojati. Si nam bodo došli v pomoć. Nesmo mi sami, v Kuzmincu, Pustakovcu i v Ivancu, Rasinji i Đelekovcu isto tek misliju kaj i mi. Si se bomo pobunili.

JAKOB GREGURINA: Viš kak mi toga neznamo. Pa kak buš znal, da v novinama to ne poše. Nedaju znati, kaj se v Hrvatskoj događa. Mi Hrvati moramo delati na tem, da se zjedimo i da bomo sami sebi gospodariti, a ne kaj poslušamo mađarone, koji oču da bomo i dale mađarske sluge.

TONČ BALAŠKO: Dobro moži, ote ve dimo, vreme je da nekaj napravimo. Ak bo treba, bomo se zišli. /odlaze, ali kad čuju zvono, vraćaju se./

III. S L I K A

/čuje se zvono s tornja mjesne crkve/

JAKOB GREGURINA: /začudeno- raširi ruke i gleda u stranu/

Stanite! Nekaj se dogodilo! Ne slutim dobro.

ŠTEF PRLOG: Kaj se to dogodilo? Idem k zvonaru da pitam. /odlazi i za kratki čas se vraća/ ldu oružnici na konjima. /sa svih strana sakuplja se narod i znatiželjno zapitkuju/

Kaj se dogodilo? Kaj? Kaj? Kaj je to?

TONČ BALAŠKO: /gleda u stranu, podiže se na prste, staje na klupu koja je uz kuću i gleda- kratka stanka- svi gledaju u njega i nastaje tišina/ Idu! Ne slutim dobro. Idu prema Kunovcu. Žandari na konjima. Ne bo dobro. Ljudi! Brže odite dimo i zemite sekire, kolce, rogle, kose i što kaj ima da se, ak bo trebalo, vupremo žandarima. A vi deca, stanite doma. Zaprite se v hiže. /sakupljeni seljaci hitro odlaze- pozornica postaje prazna- čuje se zvono, a iza kulisa se čuju glasovi: hitro, hitro, daj mi sekiru, daj mo kolca, daj, daj, kaj čekaš- naoružani seljaci dolaze na pozornicu i zauzimaju mjesta ispred kuća i iza ograde/

ŽIGA HANŽEK: /skoči na klupu i pogleda u pravcu nailaska žandara/ Idu žandari, već su blizu sela, a za njimi ide pol satnije vojništva. Ljudi, pripravite se.

SVI: /počinju vikati/ Nedamo se! Držite se ljudi! Mi se bomo borili!

TONČ BALAŠKO: Čujte me! Ja se bom spominjal z njimi. Ja bom im se povedal, zakaj smo se zišli.

SATNIK MIZLER: /sjaše s konja i dotrči ljut u pratnji dvojice oružnika/ Zašto se zvoni? /I uputi se s dva oružnika do crkve- na izlazu ga spriječe seljaci, a u međuvremenu dolazi vojništvo i rasporede se ispred seljaka i upere puške na njih/

SATNIK MIZLER: /ljutito se vrati i upita/ Zašto se zvoni? Tko je naredio da se zvoni? Zašto se zvoni na bunu? Zašto ste se sakupili u tolikom broju?

SVI: /uzviknu/ Mi se nedamo prodati mađarima! Nedamo se! Mi smo Hrvati!

JAKOB GREGURINA: Ovo je hrvatska zemlja, a ne mađarska.

MARTIN BALAŠKO: Dosta je mađarizacije! Dole ban Hedervary!

JOŠKA GREGURINA: Mi smo za pravicu i za nju se bomo borili.

TONČ BALAŠKO: Mi smo Hrvati i nedamo da se naša zemlja proda Mađarima. Naša su deca gladna, gola i bosa. Naše su štale prazne, v našim žitnicama nema ni zrna šenice. Po selu so nam zabijali plakate za preki sud, a na cirkvu nam očete obesiti mađarsku zastavu. To mi nedamo. Borili se bomo do krvi.

SVI: Tak je! /dižu oruđe u zrak i prijete/ Tak je! Mi očemo svoje! Očemo našu Hrvatsku! Dole ban! Doleeeee! /seljaci se počnu međusobno komešati i udarati alatima jedan po drugom alatu/

ŽIGA HANŽEK: / istupi iz grupe i povikne/ Dole oružnici! Dole!

Mi otud najdemo! Pribijati oglása nedamo! , a sakoga bomo vmorili ko to proba. ... HURA, HURA, HURA! Vudrimo ih! /svi podižu oruđe sa vikom/ "Hura, hura, vudri ga, vudri ga!"

SVI: Dole! Dole! Doleeeeeee! Dosta nam je sega! Vudrimo ih.

SATNIK MIZLER: /povikne/ Uhitite one koji viču! /izvlači sablju i srdito viče/ Uhitite ih! /nastaje komešanje, rvanje, udaranje uz uzvike/

SVI: Dole oružnici! Dole! Doleeeeeee!

PORUČNIK: /on i vojnici preskaču ogradu i opkole seljake, koji se nalaze na lijevoj strani pozornice/ Izvadi sablju/ Odbij! Odbij! Odbijjjjjjjjj! /vojnici uperu puške prema njima/

STRAŽMEŠTAR: /ljut i bijesan viče i izvlači sablju/

DRAKULIĆ: Uhitite ih! Uhitite ih! Uhititeeeeeee! /uhvatio je Martina Balaška i baci ga među vojnike/

MARTIN BALAŠKO: /bori se s vojnikom i želi pobjeći/

TONČ BALAŠKO: /udario je Drakulića vilama/ Dole mađarska svinja! Vudrite ih! Njih se trebamo osloboditi!

STRAŽMEŠTAR: /gura Tonča Balaška izvan pozornice i opali pušku- nastaje

DRAKULIĆ: pucnjava, sveopća gužva, svi se guraju izvan pozornice- na drugoj strani gdje je vojska i poručnik nastaje gužva, tučnjava i pucnjava- vrisak i plač/

MARKO BALAŠKO: /jedan od pjevača će uzviknuti /FEUEREINSTELLEN! FEUERSTELLEN!- PREKINI VATRU!

LJETOPISAC: /lagano dolazi na pozornicu, stane s lijeve strane pozornice - čuje se jecaj, plač, galama, topot konja, koji se polako gubi - polako nastaje tišina. Na pozornici je ostalo 7 žena odjeveno u crno. Svakoj ženi dotrči po jedno dijete, kojeg zagrlji. Stoje pognute glave i brišu suze - tišina.

Ljetopisac polako dolazi najprije i polako govori: /Drugog je dana županijski tajnik velikom županu Županije varaždinske priopćio:

“ Nije potrebno proglasiti prijeki sud, jer je samim činom na licu mjesta ubijeno 5 buntovnika, 6 teško i 19 lako ranjenih.!

- kratka stanka-

Da, tak se je to dogodilo jednoga crnoga petka 26. lipnja 1903. leta Gospodnjeg v Kunovcu, malom hrvatskom podravskom selu.

Na taj dan su poginuli:

JAKOB GREGURINA

JOSIP GREGURINA

MARTIN BALAŠKO

IZIDOR HANŽEK

MIJO BEBEK

V koprivničkoj bolnici teško ranjeni vmrli su:

ANTUN BALAŠKO I

IGNAC PETRAN

LAHKA IM HRVATSKA ZEMLICA!

/ kraća stanka- lagano krene iz scene, stane, okrene se prema publici i prstom maše. Ne, ne neje to se. I to bum zapisal, da je Kraljevstvo državno tužilaštvo v Varaždinu tužilo 17 naših seljakov da su se 26. lipnja 1903. leta ob četrtjoj vuri popolne pobunili protiv bana Khuen Hedervarya i zdigli Kunovečku bunu. Neki su dobili velke kazne. /želi krenuti pa stane/ Idem, /napravi dva tri koraka pa stane/ “moram se to zapisati,/ slijedi tekst/

*Sa našeg je stabla
odsečena jedna grana.
I na njemu nastala
jena nova rana.*

*Još nas uvek peče
od devetsto i treće
ista ova rana.*

*Iz te rane čuje se pjesma
Jelačića bana.....*

/ iza kulisa čuje se tiho pa sve jače i jače pjesma: Ustani bane Jelačiću.....- na pozornicu dolaze pjevači i svi izvođači. Postavljaju se u polukrug, a nakon otpjevanje pjesme se naklone.
DOLAZE SVI IZVOĐAČI I NAKLONE SE

K R A J

Napomena:

1. Učitelj u Kunovcu Anđelko Zorković prikupljao je povijesne podatke za igrokaz Kunovečka buna 1903. od suvremenika bune i starijih stanovnika Kunovca. Stoga ovaj igrokaz ima i težinu povijesnog vrela za događaje u protumađarskom pokretu u Podravini na samom početku 20. stoljeća.